

Sakarya Üniversitesi'nin Bilimsel Üretkenliği: "Atıf İndeksleri Temelinde Bir Analiz"

Mehmet Zeki AK, Abidin Öncel
mak@sakarya.edu.tr

Özet

Bu çalışmada 1993-2004 yılları arasında atıf indeksleri kapsamındaki dergilerde yayınlanan Sakarya Üniversitesi adresli yayınlar incelenmektedir. Atıf indekslerinde 1993-2004 yılları arasında SAÜ adresli toplam 363 yayın bulunmaktadır. Son dört yılda ise 2001-2004 toplam yayınların yüzde 67'si gerçekleştirilerek sekiz yılda yapılan yayın sayısının yaklaşık iki katına eşdeğer bir yayın artışı sağlanmıştır. Atıf indekslerinde yer alan SAÜ adresli yayınlar, 171 farklı dergide yayınlanmış, en çok yayın ise Surface & Coatings Technology adlı dergide yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Atıf İndeksi, Bilimsel Araştırma, Sakarya Üniversitesi

Abstract

This Paper reviews the publications of Sakarya University that were included in the Citation Index SSCI, SCI, AHCI. The research carried out covers a total of 363 between 1993-2004. More than half of total contributions were published between the years 2001-2004. contributions by Sakarya University researchers appeared in 171 different journals. Among the most preferred journals Surface & Coatings Technology.

Keywords: Citation Index, Scientific Research, Sakarya University

Giriş

Ülkemizde son yıllarda uluslararası yayın ve bu yayınlara yapılan atıflar temelinde hazırlanan indeksler yükseköğretim kurumları tarafından akademik yükseltmeler başta olmak üzere bilimsel araştırma performanslarının belirlenmesinde temel gösterge olarak kullanılmaya başlanmıştır.

ABD’de bulunan Bilimsel Enformasyon Enstitüsü tarafından hazırlanan *Atıf İndeksleri* Türkiye’de üniversiteler arasında bilimsel gelişmişliği ölçmede yaygın olarak kullanılmaktadır.

Bu çalışma Bilimsel Enformasyon Entitüsü tarafından hazırlanan atıf indeksleri kullanılarak oluşturulmuştur. Atıf indeksleri kavramı ile fen bilimleri SCI, sosyal bilimler SSCI ve sanat ve insani bilimler AHCI indeksleri kastedilmektedir. Atıf indekslerine giren Sakarya Üniversitesi SAÜ adresli yayınları belirlemek üzere Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezinin Ulakbim internet sayfasında yer alan “Web of Science” veri tabanı kullanılarak 1993-2004 yıllarını kapsayacak şekilde 24 Kasım 2005 tarihinde çevrimiçi bir tarama yapılmıştır. Bu tarama sonucunda uluslararası atıf indekslerinde yer alan SAÜ adresli yayın sayılarını incelemek amacıyla SSCI, SCI ve AHCI indekslerinde yer alan yayınlar elde edilmiştir. Daha sonra aynı veri tabanı kullanılarak organizasyon bazında taramalar yapıp üniversitelerin yayın sayıları bulunmuştur. Buradaki taramalar “Bütün Doküman Tipleri” bazında yapılmış olup taranan yayınlar arasında makale, editöre mektup, not, kitap eleştirisi, bildiri özeti, inceleme, düzeltme türündeki çalışmalarda bulunmaktadır.

Tarama sonucunda söz konusu yayınlara ait yazar adları, dergi adları, doküman türleri, aldığı atıf sayıları hakkında bilgiler elde edilmiştir. Daha sonra yazarların fakülte ve bölümlerine ait bilgilere ulaşabilmek için SAÜ’nin internet sayfasında taramalar yapılmıştır. Yazarların bölüm/fakültesi belirlenirken bazılarının zaman içinde bölüm/fakültelerini değiştirdiği görülmüştür. Değerlendirmenin sağlıklı yapılabilmesi amacıyla mümkün olduğu kadar yazarların yayın yaptıkları yılda görevli oldukları bölüm/ fakülte tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma 1993-2004 yıllarını kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Çalışmanın verilerinin 1993 yılında başlanmasının nedeni SAÜ’nin 1992 yılında çıkarılan 3837 sayılı kanunla kurulmuş olmasıdır. Çalışmanın 2004 yılı verileri ile sınırlandırılmasının nedeni ise 2005 yılına ait verilerin 2006 yılının ortalarında kesinleşecek olmasıdır.

Bu çalışmada “SAÜ’nin Türkiye’nin bilimsel üretimine katkısı nedir?”, “SAÜ’nin yayın sayısında meydana gelen değişimin temel nedenleri ve yayın sıralamasındaki yerini belirleyen faktörler nelerdir?”, “SAÜ adresli yayınların niteliği nedir?” sorularına yanıt aranmaktadır.

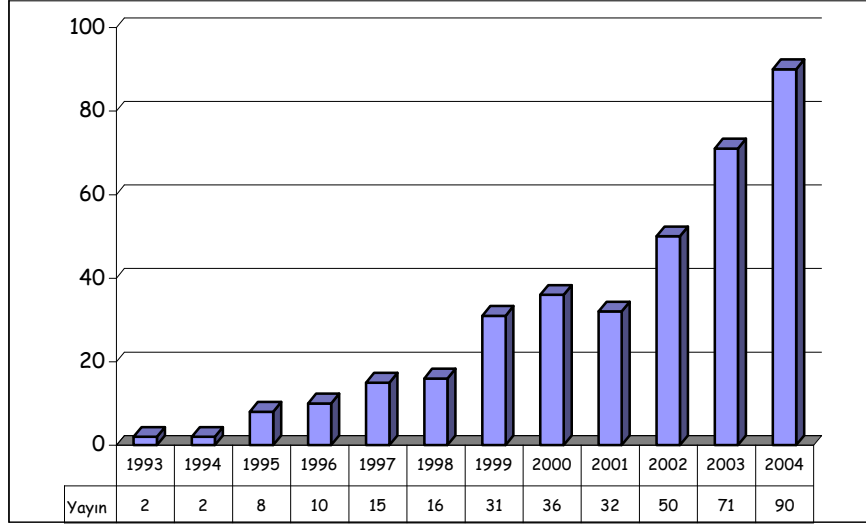
Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde SAÜ’nin uluslararası yayın sayısındaki gelişmeler ile Türkiye sıralamasındaki yeri analiz edilmiştir. İkinci bölümde SAÜ adresli yayınların nitelikleri atıf sayısı/dergi etki faktörü/yazar sayısı gibi kriterlere bakılarak değerlendirilmiştir. Son bölümde ise yayın sayıları açısından fen bilimleri ile sosyal bilimler arasındaki farkın nedenleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Sakarya Üniversite’sinin Türkiye’nin Bilimsel Üretimindeki Yeri

Sakarya Üniversitesinin Türkiye’deki bilimsel üretim bakımından yerinin tespiti amacıyla üç temel göstergeye bakmak gerekmektedir. Bu ölçütlerden ilki toplam yayın sayısı, ikincisi bu yayınlara göre Türkiye sıralamasındaki yeri ve son olarak da Türkiye’nin bilimsel üretimine katkısıdır.

Atıf indekslerinde 1993–2004 yılları arasında SAÜ adresli toplam 363 yayın bulunmaktadır. Atıf indekslerinde yer alan yayınların yıllara göre dağılımı Şekil 1’de verilmektedir. SAÜ’nin kurulduğu ilk yılda sadece 2 olan yayın sayısı geçen oniki yıl içinde 90’a yükselmiştir. Bu dönemde Türkiye’nin atıf indekslerine giren yayın sayısında 7.2 katlık bir artış olduğu göz önünde bulundurulduğunda SAÜ’nin yayın sayısındaki artış hızının Türkiye’nin bilimsel yayın sayısındaki artıştan daha hızlı olduğu görülür. Yayın sayısında 2001 yılında bir gerileme görülmesine karşın dönem boyunca sürekli bir artışın olduğu görülmektedir. 1990’lı yılların sonlarına kadar yayın sayıları oldukça düşük düzeyde kalmıştır. Bunun temel nedeni, Sakarya Üniversitesi’nin yeni kurulmuş olması, ayrıca yeterli fiziki imkân ve öğretim üyesi altyapısına sahip olunmamasıdır. Türkiye’de merkezi doçentlik sınavlarında uluslararası yayın temelli bir değerlendirmeye geçilmesi ve üniversite altyapısının gelişmesi ile birlikte yayın sayısı hızla artmıştır.

Şekil 1. Yayınların Yıllara Göre Dağılımı

Kaynak: <http://arama.ulakbim.gov.tr/wos/sayfasından> elde edilen verilerden derlenmiştir.

SAÜ'nin yayın sayısına dörder yıllık dönemler itibarıyla bakıldığında ilk dört yılda 1993-1996 toplam yayınların yüzde 6'sının, ikinci dört yılda 1997-2000 yüzde 27'sinin gerçekleştirildiği görülmektedir. Son dört yılda ise 2001-2004 toplam yayınların yüzde 67'si gerçekleştirilerek sekiz yılda yapılan yayın sayısının yaklaşık iki katına eşdeğer bir yayın artışı sağlanmıştır.

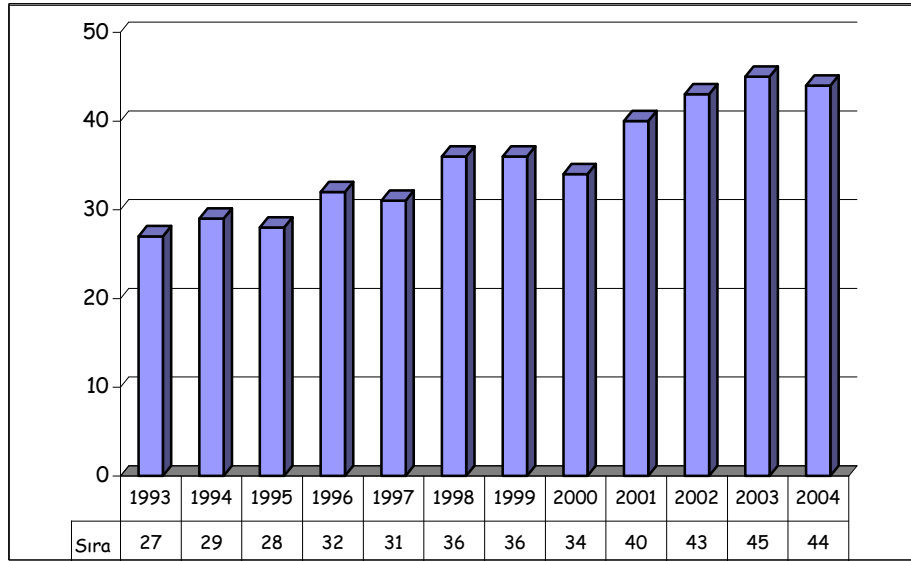
Özellikle son dört yıl içinde SAÜ'de görülen yayın sayısındaki artışın temel nedenlerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür;

- Uluslararası yayınları da içeren atama ve yükseltme yönelmeliğinin oluşturulması
- Uluslararası yayınlara ve kongrelere maddi teşviklerin verilmesi
- İlk kuruluş yıllarındaki fiziki ve öğretim üyesi altyapısındaki eksikliklerin azaltılması
- Yükseköğretim Kurulunun YÖK merkezi doçentlik sınavlarında uluslararası yayınlara ağırlık vermesi.

SAÜ adresli yayınların türlerine göre dağılımına bakıldığında tamamına yakınının makalelerden oluştuğu görülmektedir. Nitekim, 363 yayının 360'ı makalelerden, 2'si editoryal materyalden, 1'i de inceleme/ eleştiriden oluşmaktadır.

Atıf indekslerine giren yayınlar itibarıyla SAÜ, Türkiye'deki üniversiteler arasında 1993 yılında 27. sırada bulunurken, zaman içerisinde uluslararası yayın sayısında bir sıçrama gerçekleştirmesine rağmen sıralamada 17 basamak gerilemiştir. Bu gerilemenin nedenlerini tespit etmek için SAÜ'ni diğer üniversiteler ile karşılaştırmak gerekmektedir. Fakat sayıları 1992'de 29 olan, bugün sayıları sekseni aşan üniversitelerin birbiriyle kıyaslanması doğru olmayabilir. Özellikle kamu üniversiteleri arasında bir taraftan kuruluşu çok daha önceye dayanan, akademik birikimleri nedeniyle Türkiye'nin köklü eğitim kurumları arasında gösterilen üniversiteler ile diğer taraftan çoğu son on yıl içinde kurulmuş birçok yeni üniversiteyi bilimsel yayınlar açısından karşılaştırmak hatalı olabilir. Bu nedenle SAÜ'ni 1992 yılında 3837 sayılı kanunla kurulan, kendisinin içinde bulunduğu 21 üniversite ve 2 ileri teknoloji enstitüsü ile kıyaslamak daha doğru olacaktır.

Şekil 2. Sakarya Üniversitesi'nin Türkiye Sıralamasındaki Yeri

Kaynak: <http://arama.ulakbim.gov.tr/wos/> sayfasından elde edilen verilerden derlenmiştir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi Sakarya Üniversitesi 1993-1995 döneminde yeni kurulan üniversiteler içerisinde yayın sayısı ve Türkiye sıralamasındaki yeri bakımından ilk üç içerisinde bulunurken, 1996 yılından itibaren Türkiye sıralamasında ve ilerleyen yıllarda da yayın sayısı bakımından yeni kurulan üniversiteler arasında geride kalmıştır. Bu gerilemenin temel nedeni

bahsedilen üniversitelerin büyük kısmının kuruldukları tarihten itibaren 4-5 yıl içinde tıp fakültelerini faaliyete geçirmiş olmalarıdır.

Yeni kurulan üniversitelerin 14'ünde¹ tıp fakültesi bulunmaktadır. Tıp fakültesi bulunan üniversitelerden Mustafa Kemal Üniversitesi hariç 13 üniversite 2004 yılı itibariyle yayın ve Türkiye sıralaması bakımından SAÜ'nin önünde yer almaktadırlar. Ülkemizde tıp alanındaki yayın sayısı mühendislik, fen bilimleri ve sosyal bilim disiplinlerinden çok daha hızlı artmaktadır Onat ve Yazıcı:1996. Bu artış tıp fakültesine sahip üniversitelerin bilimsel yayın sıralamasındaki yerinin yükselmesinde önemli rol oynamaktadır.

---

¹ Tablo 1'de (*) işaretiyle gösterilen üniversitelerde tıp fakültesi bulunmaktadır.

Tablo 1. 1992 Yılında Kurulan Üniversitelerin Yayın Sayıları ve Türkiye Sıralamasındaki Yerleri (1993-2004)

	Üniversiteler	1993		1994		1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004	
		Sıra No	Yayın Sayısı	Sıra No	Yayın Sayısı	Sıra No	Yayın Sayısı	Sıra No	Yayın Sayısı	Sıra No	Yayın Sayısı	Sıra No	Yayın Sayısı	Sıra No	Yayın Sayısı	Sıra No	Yayın Sayısı	Sıra No	Yayın Sayısı	Sıra No	Yayın Sayısı	Sıra No	Yayın Sayısı	Sıra No	Yayın Sayısı
1	S. Demirel*	-	-	26	5	31	5	35	8	35	7	34	22	33	38	32	45	30	75	25	153	22	225	20	269
2	Mersin*	-	-	-	-	33	3	37	5	31	15	38	14	37	26	36	25	24	95	19	191	18	236	21	262
3	Kocaeli*	-	-	26	5	32	4	28	22	22	41	20	67	22	78	23	74	25	90	33	94	30	158	24	216
4	Z. Karacelmas*	-	-	-	-	35	1	38	4	33	11	39	13	46	13	39	20	44	25	41	57	40	95	30	179
5	A. Menderes*	-	-	30	1	32	4	35	8	28	27	31	37	35	36	35	27	35	55	36	79	34	123	32	152
6	Panukale*	-	-	30	1	29	7	36	6	30	22	31	37	31	45	30	48	32	71	32	108	35	116	33	151
7	Celal Bayar*	-	-	28	3	33	3	35	8	27	28	29	44	32	42	28	60	31	72	30	115	32	142	34	150
8	Haran*	-	-	-	-	35	1	41	1	33	11	39	13	40	23	33	39	34	66	37	75	37	114	35	147
9	Kırıkkale*	-	-	30	1	30	6	35	8	32	13	38	14	41	21	29	49	30	75	31	110	33	136	35	147
10	Afyon Kocatepe*	-	-	-	-	-	-	40	2	-	-	46	4	53	5	40	19	45	23	40	58	39	97	36	139
11	Gaziosmanpaşa*	-	-	30	1	30	6	33	9	37	5	45	5	47	11	44	12	47	19	39	62	43	74	39	127
12	K. Sütçü İmam*	-	-	-	-	26	12	38	4	33	11	40	11	39	24	45	11	39	42	47	50	46	68	41	119
13	Gebze V. T. E.	-	-	-	-	35	1	37	5	34	10	40	11	43	18	37	23	41	30	38	63	46	68	42	102
14	A. İzzet Boysal*	-	-	29	2	32	4	36	6	36	6	41	10	40	23	35	27	48	17	42	54	41	91	43	100
15	Sakarya	27	2	29	2	28	8	32	10	31	15	36	16	36	31	34	36	40	32	43	50	45	71	44	90
16	Mustafa Kemal*	-	-	-	-	35	1	38	4	39	2	46	4	49	9	46	8	52	12	43	50	42	81	45	88
17	Ç. Onsekiz Mart	-	-	-	-	-	-	37	5	38	4	47	3	53	5	39	20	42	28	48	51	51	48	48	77
18	Kafkas	-	-	-	-	35	1	36	6	38	4	37	15	45	14	43	13	43	27	45	48	47	66	49	73
19	Balıkesir	-	-	28	3	34	2	38	4	36	6	43	7	42	19	41	17	40	32	49	38	48	54	50	71
20	Niğde	-	-	30	1	35	1	40	2	38	4	41	10	34	37	37	23	46	20	51	31	49	52	51	58
21	İzmir V. T. E.	-	-	-	-	33	3	37	5	38	4	42	9	47	11	38	21	50	15	50	37	50	49	52	56
22	Muğla	-	-	-	-	-	-	41	1	40	1	49	1	50	8	52	2	55	9	55	18	54	29	55	39
23	Dumlupınar	-	-	-	-	35	1	40	2	39	2	49	1	55	2	49	5	55	9	56	16	56	23	56	29

Sakarya Üniversitesi ile diğer üniversiteleri öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayılarına bakarak karşılaştırdığımızda; uluslararası yayın sayısı bakımından SAÜ'nin üzerinde yer alan Kocaeli, Celal Bayar ve Afyon Kocatepe Üniversiteleri hariç üniversitelerde öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının daha az, SAÜ'nin altında bulunan üniversitelerde Mustafa Kemal Üniversitesi ve İzmir Y.T.E. hariç ise bu oranın daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının fazla olması öğretim üyelerinin ders yüklerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğunun bir göstergesidir. Dolayısıyla ders yükleri artan akademisyenlerin bilimsel faaliyetlere ayıracakları zamanın azaldığı söylenebilir. Ders yükleri nispeten az olan üniversitelerin yayın sayıları daha fazla iken, ders yükleri daha çok olan üniversitelerde yayın sayısının daha düşük olduğu tezi savunulabilir.

Tablo 2. 1992 Yılında Kurulan Üniversitelere ait Öğrenci/Öğretim Üyesi, Sayıları İle Türkiye Sıralamasındaki Yerleri

Üniversiteler	Öğrenci/ Öğretim Üyesi	Türkiye Sıralaması 2004 Yılı
S.Demirel	30	20
Mersin	23	21
Kocaeli	50	24
Z. Karaelmas	26	30
A.Menderes	16	32
Pamukkale	33	33
Celal Bayar	37	34
Harran	12	35
Kırıkkale	30	35
A.Kocatepe	51	36
Gaziosmanpaşa	24	39
K.Sütçü İmam	27	41
Gebze Y.T.E.	4	42
A.İzzet Baysal	32	43
Sakarya	36	44
Mustafa Kemal	28	45
Ç.Onsekiz Mart	61	48
Kafkas	39	49
Balıkesir	44	50
Niğde	52	51
İzmir Y.T.E.	11	52
Muğla	47	55
Dumlupınar	95	56

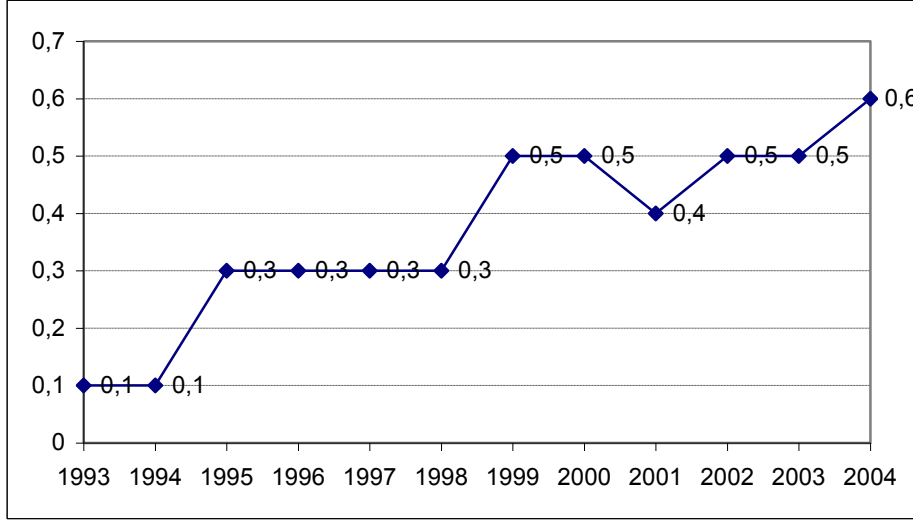
Kaynak: YÖK2004, Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu.

SAÜ'nin Türkiye sıralamasındaki gerilemesinin dolaylı bir nedeni de 1990'lı yıllardan itibaren Türk üniversite sistemine birçok vakıf üniversitesinin kurularak katılmasıdır. Vakıf üniversiteleri, öğretim üyelerini uluslararası yayın yapabilme potansiyellerini dikkate alarak seçmeleri, devlet üniversitelerinde bulunan birçok öğretim üyesini transfer etmeleri, akademik yükseltmelerde göreceli olarak daha yüksek standartlar belirlemeleri, öğretim üyesi başına

düşen haftalık ders yükünün birçok devlet üniversitesiyle karşılaştırıldığında daha az olması gibi nedenlerle kısa zamanda yayın sıralamasında üst sıralarda yer almışlardır. 1993 yılında yayın sıralamasında sadece 1 vakıf üniversitesi Bilkent SAÜ'nin önünde yer alırken, 2004 yılında üç vakıf üniversitesi sırasıyla Bilkent, Başkent ve Koç sıralamada SAÜ'nin önüne geçmiştir.

Şekil 3. SAÜ'nin Türkiye'nin Bilimsel Üretimine Katkısı %

Kaynak: <http://arama.ulakbim.gov.tr/wos/> sayfasından elde edilen verilere göre düzenlenmiştir.

SAÜ'nin Türkiye'nin bilimsel üretimine 1993–2004 yılları arasında yaptığı katkı Şekil 3'de verilmektedir. Sakarya Üniversitesi'nin 2001 yılı hariç toplam yayınlara olan katkısı sürekli artmıştır. 1993–1994 yıllarında bu katkı binde 1 düzeyinde iken takip eden dört yıl boyunca bu oran binde 3'e yükselmiştir. 1999–2000 yıllarında binde 5 seviyesine yükselen katkı oranı takip eden yılda binde 4'e gerilemiştir. 2002–2003 yıllarında tekrar binde 5 seviyesi yakalanmış ve 2004 yılında yaşanan artışla birlikte bu oran binde 6 düzeyine ulaşmıştır.

SAÜ'nin Türkiye sıralamasındaki yeri gerilerken toplam yayınlardan almış olduğu payın artması bir tezat gibi görülebilir. Fakat Türkiye'de 1992'de kurulan devlet üniversiteleri ilk kuruldukları dönemde, Türkiye'nin toplam yayın sayısı içinde ihmal edilebilir bir büyüklüğe sahip iken, yayın sayıları 2004 yılında toplam yayınların yüzde 19,3'ne ulaşmış ve Türkiye'nin üst sıralara taşınmasında belirleyici olmuşlardır.

Sakarya Üniversitesi Adresli Yayınların Niteliği

SAÜ Adresli Yayınlar Yapılan Atıflar

Üniversitelerin bilime yaptığı katkıları belirlenirken, sadece yayın sayılarına bakılarak yapılan değerlendirmeler yeterli değildir. Yayın sayısındaki gelişme ile birlikte bakılması gereken bir diğer önemli unsur da yayınların kalitesidir. Yayınların kalitesini belirleyen en önemli etken ise, bilim adamları tarafından bu yayınlara atıfta bulunulup bulunulmadığıdır. Bu çerçevede bir değerlendirme yapmak amacıyla aşağıda Tablo 3'de SAÜ adresli yayınların aldıkları atıflar gösterilmiştir.

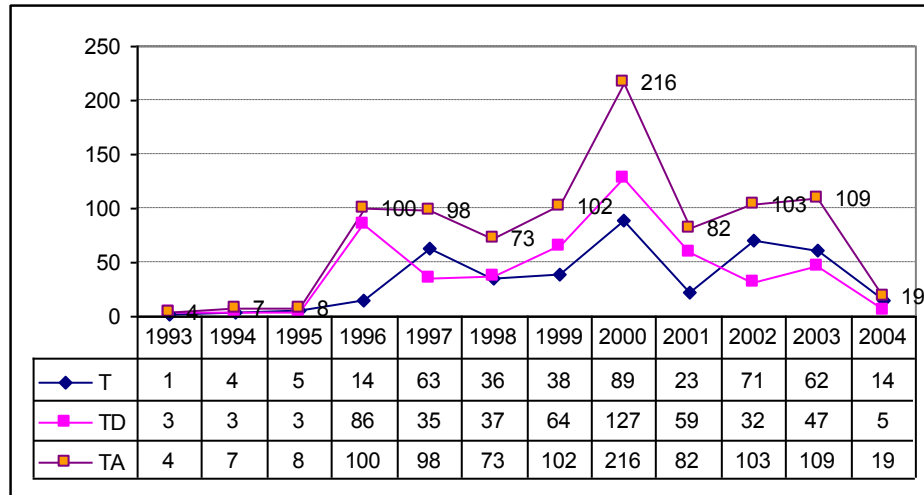
Tablo 3. Yayınların Aldıkları Atıf Sayısına Göre Dağılımı

Atıf Sayısı	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	>15
Frekans	163	58	37	22	19	6	14	10	5	2	4	2	5	3	2	3	8
Dağılım %	44,9	16	10	6,1	5,2	1,7	3,9	2,8	1,4	0,6	1,1	0,6	1,4	0,8	0,6	0,8	2,2

Kaynak: <http://arama.ulakbim.gov.tr/wos/> sayfasından elde edilen verilere göre düzenlenmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde 1993-2004 döneminde atıf indeksinde SAÜ adresli yayınların yüzde 55,1'ine 200 atıf yapılırken, yayınların yüzde 44,9'unun 163 atıf almadığı görülmektedir. Atıf alan yayınların yüzde 16'sı ise sadece bir kez atıf almıştır. Atıf almayan yayınların beşte birinin 33 yayın yılının 2003, yarısına yakını 78 yayın ise 2004 yılına aittir. Bu yayınların bir süre sonra atıf almaya başlaması ile birlikte atıf sayısı bakımından daha olumlu bir durum ortaya çıkması beklenmektedir.

Şekil 4. SAÜ adresli Yayınlar Yapılan Atıfların Yıllara Göre Dağılımı

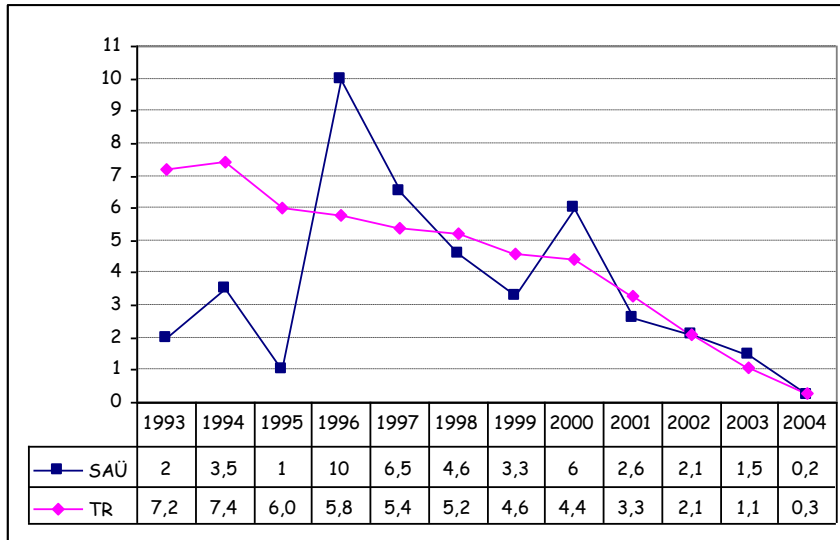
Kaynak: <http://arama.ulakbim.gov.tr/wos/> sayfasından elde edilen verilere göre düzenlenmiştir.

SAÜ adresli yayınların niteliğindeki değişime ilişkin bir başka analizde atıfların yıllar içindeki değişiminin incelenmesidir. Atıflara ilişkin bir başka analizde SAÜ adresli atıfların yıllara göre değişimidir. Şekil 4’de bu değişimi göstermektedir. SAÜ adresli yayınların almış olduğu atıflar zaman içerisinde dalgalanma göstermektedir. 2000 yılına kadar genel olarak bir artış trendi olmasına karşın, 2000 yılından sonra toplam atıf sayısında bir düşme gözlenmektedir. Özellikle 2000 yılı sonrasında yapılan çalışmaların önümüzdeki yıllarda da atıf almasının beklentisi gözönünde bulundurulduğunda toplam atıf sayısında bir miktar artış beklenmektedir.

Şekil 4’de toplam atıfların yıllara göre değişiminin yanı sıra atıfların yurtiçiT/yurtdışıTD atıflar olmak üzere dağılımı da gösterilmektedir. SAÜ adresli yayınlara yapılan atıflar adreslerine göre Türkiye dışından TD ve Türkiye adresli atıflar T olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bu ayrımı yapmaktaki amaç toplam atıf sayıları belirlenirken yazarların kendilerine yaptıkları atıflarında değerlendirmeye alınmakta olması ve bu nedenle analizlerde sapmaya yol açmasıdır. SAÜ adresli atıflar incelendiğinde akademisyenlerin bir bölümünün daha önce yayımladıkları çalışmalara atıf yapma eğiliminin de olduğu görülmektedir. SAÜ adresli yayınlara yurtdışından yapılan atıfların değişimini izlemek atıf sayılarında ortaya çıkan gelişmeyi daha sağlıklı analiz etmemizi sağlayacaktır.

Türkiye dışından yapılan atıfların yıllara göre dağılımına bakıldığında 1996 ve 2000 yıllarında bir sıçramanın olduğu ve bu yıldan sonra bir düşme eğilimi içinde olduğu görülmektedir.1998-2001 yıllarında yurtdışı atıf sayıları yurtiçi atıf sayısının üzerinde yer almıştır. Yurtdışı atıflar bir anlamda SAÜ adresli yayınların uluslararası bilim camiasındaki yankısını ifade etmektedir.

Şekil 5. SAÜ ve Türkiye Adresli Yayınların Ortalama Atıf Sayısı

Kaynak: <http://arama.ulakbim.gov.tr/wos/> sayfasından elde edilen verilere göre düzenlenmiştir.

Şekil 5'de SAÜ ve Türkiye adresli yayınların yıllara göre atıf ortalaması verilerek bir karşılaştırma yapılmaktadır. SAÜ adresli yayınların ortalama atıf sayısında 1996 ve 2000 yıllarında bir sıçrama göze çarpmaktadır. Bu sıçramanın temel nedeni bu yıllarda bazı yayınların aldıkları atıf sayısının oldukça yüksek olmasıdır. 1995 yılına kadar SAÜ adresli yayınların ortalama atıf sayılarında bir artış yaşanırken, bu yıldan itibaren göreceli olarak ortalama atıf sayısında bir düşüş gözlenmektedir. SAÜ ve Türkiye adresli yayınların ortalama atıf sayıları karşılaştırıldığında 1996, 1997, 2000 ve 2003 yılları hariç SAÜ adresli yayınların Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir.

Yayın Yapılan Dergiler

Atıf indekslerinde yer alan SAÜ adresli yayınlar, 171 farklı dergide yayınlanmış, en çok yayın ise *Surface & Coatings Technology* adlı dergide yapılmıştır. Bu dergide yapılan 25 yayın toplam yayınların yüzde 6.88'ini oluşturmaktadır. *Materials & Design* dergisi 24 yayınlı ikinci sırada yer alırken *Physical Review B* dergisi 10 yayınlı üçüncü en çok yayın yapılan dergi olmuştur.

Tablo 5. En Fazla Yayın Yapılan Dergiler ve Etki Faktörleri

DERGİ ADI	SAYI	ETKİ FAKTÖRÜ
SURFACE & COATINGS TECHNOLOGY	25	1,432
MATERIALS & DESIGN	24	*
PHYSICAL REVIEW B	10	3,075
SURFACE SCIENCE	9	2,160
JOURNAL OF INTELLIGENT MANUFACTURING	8	0,595
CEMENT AND CONCRETE RESEARCH	7	0,834
CERAMICS INTERNATIONAL	7	1,040
ZEITSCHRIFT FUR METALLKUNDE	7	0,907
ENERGY CONVERSION AND MANAGEMENT	6	0,794
IEEE TRANSACTIONS ON APPLIED SUPERCONDUCTIVITY	6	0,984
JOURNAL OF MATERIALS SCIENCE		
MATERIALS SCIENCE AND ENGINEERING A-STRUCTURAL	6	0,864
MATERIALS PROPERTIES MICROSTRUCTURE AND PROCESSING	6	1,445
ROBOTICS AND AUTONOMOUS SYSTEMS	6	0,468
INDUSTRIAL LUBRICATION AND TRIBOLOGY	5	0,304
TURKISH JOURNAL OF CHEMISTRY	5	0,579
APPLIED THERMAL ENGINEERING	4	0,596
FRESENIUS ENVIRONMENTAL BULLETEIN	4	0,480
JOURNAL OF FLUIDS ENGINEERING- TRANSACTIONS OF THE ASME	4	0,729
MICROELECTRONICS JOURNAL	4	*
POLYHEDRON	4	1,586
TRACE ELEMENTS ELECTROLYTES	4	*
TRIBOLOGY TRANSACTIONS	4	0,735
VACUUM	4	0,902
ANALOG INTEGRATED CIRCUITS AND SIGNAL PROCESSING	3	0,207
APPLIED PHYSICS LETTERS	3	4,308
COMPOSITE STRUCTURES	3	0,796
ELECTRIC POWER SYSTEMS RESEARCH	3	0,178
EUROPEAN TRANSACTIONS ON ELECTRICAL POWER	3	0,151
INTERNATIONAL JOURNAL OF ELECTRONICS	3	0,141
INTERNATIONAL JOURNAL OF FATIGUE	3	0,874
JOURNAL OF MATERIALS PROCESSING TECHNOLOGY	3	0,578
JOURNAL OF PHYSICS G-NUCLEAR AND PARTICLE PHYSICS	3	1,533
JOURNAL OF THERMAL ANALYSIS AND CALORIMERY	3	1,478
PHYSICA B-CONDENSED MATTER	3	0,679
SCIENCE AND ENGINEERING OF COMPOSITE MATERIALS	3	0,116
TRANSITION METAL CHEMISTRY	3	0,857

* Veri Bulunamadı.

Kaynak: ISI 2004; Journal citation Reports. internet adresi: <http://jcrweb.com>

Tablo 5’de yer alan ortalama etki faktörleri, *Journal Citation Reports JCR* sınıflandırmasına göre tespit edilmiştir. Belirli bir yıl veya zamanda dergilerde makalelerin atıf alma sıklığının ölçümü o dergilerin etki faktörü olarak tanımlanmaktadır² Aydın ve Kılıç, 2004. Etki faktörü dergilerin ciddiyetini ve prestijlerini belirleyen bir ölçüt olarak kabul edilmektedir. Genelde prestijli dergilerin etki faktörü değeri yüksektir. Etki faktörü yüksek olan dergilerde genel olarak makale red oranı oldukça yüksektir.

Tablo 6. JCR ve SAÜ Adresli Yayınların Etki Faktörünün Dağılımı

Etki Faktörü	0-0,9	1-1,9	2-2,9	3-3,9	4-4,9	5-10	>10
SAÜ %	51	11,1	4,33	4,81	1,44	-	-
JCR %	56,4	23,8	9,7	4,1	1,7	3,0	1,3

Kaynak: ISI 2004; Journal Citation Reports. internet adresi: <http://jcrweb.com>

Dergi atıf raporlarında JCR yer alan tüm dergiler ve SAÜ adresli akademisyenlerin yaptıkları yayınların dergilerin etki faktörlerine göre dağılımı Tablo 6’da verilmektedir. Tablo incelenirken burada üç ve daha fazla sayıda yayın yapılan dergilerin dağılımının gösterildiği gözden kaçırılmamalıdır. Dergi atıf raporlarında yer alan tüm dergilerin yüzde 56,4’ünün etki faktörü 1’den küçük iken, SAÜ yayınlarının yüzde 51’inin etki faktörü 1’den küçüktür. Tablo incelendiğinde SAÜ adresli yayınların etki faktörü daha düşük olan dergilerde yayınlama eğilimi görülmektedir.

Son yıllarda akademisyenlerin düşük etki faktörüne sahip dergilere yönelmeleri Türkiye’deki bütün üniversitelerdeki öğretim üyelerinde açıkça gözlenmektedir. Bunun nedeni olarak araştırmacıların zaman içerisinde kaliteden ödün vererek, daha fazla yayın yapma eğilimine girmeleri gösterilmektedir Yurtsever ve diğerleri, 2002.

Yayınlara niteliği belirlenirken bakılması gereken bir diğer önemli unsur da ortalama yazar sayılarıdır. Aşağıda gösterilen Tablo 7’de görüldüğü üzere, 122 yayının üç yazarlı %34, 121 yayının iki yazarlı % 33,3 ve 49 yayının ise dört yazarlı %13,5 olduğu görülmektedir. Yayınların çok az bir bölümü 9,37 tek yazarlıdır. Yayınların dörtte üçünden fazlasının %76,27 yazar sayısı dörtten azdır. Yayınların yazar sayılarının ortalaması ise 2,9’dur.

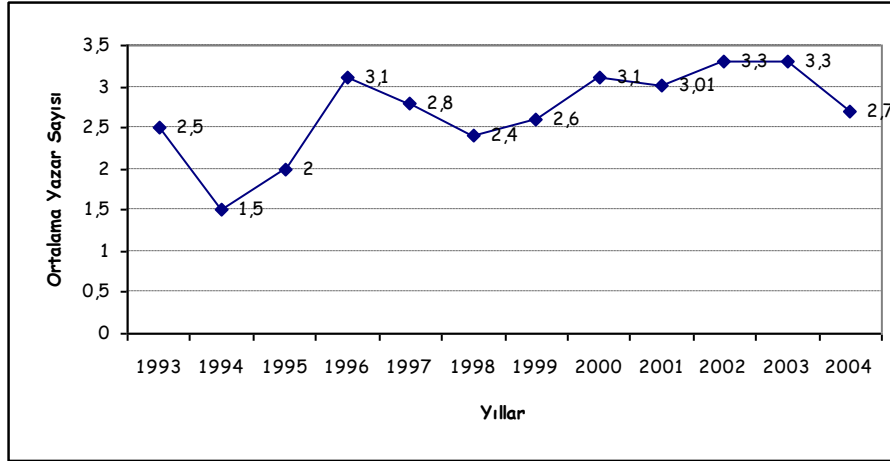
² JIF (Journal Impact Factor) derginin son yılda, önceki 2 yıla ait makalelere ait aldığı atıfların, önceki iki yılda yayınlanan makale sayısına bölünmesiyle elde edilir. Örneğin; Q: 2003 ve 2004 yılında A dergisinde çıkan yayın sayısı, C : “Q” daki yayınlara 2005 yılında verilen atıf sayısı olmak üzere JIF: Q/C şeklinde hesaplanır.

Tablo 7. SAÜ Adresli Yayınların Yazar Sayısına Göre Dağılımı

Yazar Sayısı	1	2	3	4	5	6	7	8	>8
Sayı	34	121	122	49	22	8	1	2	4
Dağılım %	9,4	33	34	14	6,1	2,2	0,3	0,6	1,1

Yayınlara ortalama yazar sayısının yıllara göre değişimini göstermek amacıyla aşağıda Şekil 6 çizilmiştir. Şekil incelendiğinde ilk yıllarda ortalama iki olan yazar sayısında zaman içerisinde nispi bir artışın olduğu görülmektedir. 1990'lı yılların ilk yarısında 3'ün altında iken, 1996 yılında üçün üzerine çıkmış, takip eden üç yılda da başlangıç düzeyine geri dönmüştür. 2000 yılından itibaren de tekrar üçün üzerine çıkmıştır. Ortalama yazar sayısının oniki yıllık süre içinde 2-3 yazar bandı içerisinde kaldığı söylenebilir. SAÜ yayınlarının ortalama yazar sayıları Sosyal bilimler ile Fen bilimleri çerçevesinde ayrı ayrı değerlendirildiğinde, ortalama yazar sayısının Fen bilimlerinde görece daha yüksek olduğu görülmektedir. Nitekim, Sosyal bilim yayınları en fazla 2 yazarlı iken, Fen bilimleri yayınlarının yarısından fazlası % 57 ikiden fazla yazarlıdır³.

Şekil 6. Ortalama Yazar Sayısı

Literatürde yıllar itibariyle ortalama yazar sayısının arttığına dikkati çeken çalışmalar mevcuttur. Yurtsever ve diğerleri 2002'de ortalama yazar sayısındaki artışa dikkat çekmekte, tıp alanındaki artışın mühendislik bilimlerinden bir miktar daha fazla olduğunu belirtmektedirler. 1993-2004 döneminde en çok katkıda bulunan on akademisyenin adları ve yayın sayıları ise aşağıda Tablo 8'de verilmiştir.

³ Fen ve Sosyal bilimler yayınlarının yazar sayıları için "indeks" kısmına bakılabilir.

Tablo 8. Uluslararası Yayınların Yazarlara Göre Dağılımı 1993-2004

S	No	Yazar Adı	Sayı	Bölümü
	1	H.Murat Tütüncü	24	Fizik
	2	Abdullah Mimaroglu	23	Makine
	3	Erdal Çelik*	22	Metaller ve Malzeme
	4	Fehim Fındık	18	Makine
	5	Cuma Bindal	17	Metaller ve Malzeme
	6	Eşref Avcı / Fevzi Yılmaz	15	Metaller ve Mal. / Metaller ve Mal.
	7	Mahmut Özacar / Ayhan Şengil	13	Kimya / Çevre
	8	Hatem Akbulut / Mehmet Kandaz	12	Metaller ve Mal. / Kimya
	9	Mehmet Durman / Uğur Çam	11	Metaller ve Mal. / Elektrik-
	10	Fezullah Temurtaş	10	Elektronik
				Bilgisayar

* Erdal Çelik'in yayın sayıları SAÜ'de görev yaptığı 1994-2001 dönemine aittir.

Tablo 8'de yer alan rakamlar, akademisyenlerin hem ilk yazar, hem de ortak yazar olarak katkıda buldukları yayın sayılarını göstermektedir. Atıf indekslerine en çok katkı yapan akademisyen 24 yayımla H. Murat Tütüncü'dür. Tütüncü'yü sırayla Abdullah Mimaroglu, Erdal Çelik, Fehim Fındık ve Cuma Bindal takip etmektedir.

Yayımların fakültelere ve bölümlere göre dağılımını belirlemek amacıyla Tablo 9 hazırlanmıştır. Tablo hazırlanırken birden fazla yazarı bulunan yayımların ilk yazarın görevli olduğu bölüm ve fakülte adına yapıldığı varsayılmıştır. Yayımların fakülteler arasındaki dağılımına bakıldığında yayımların yarısından fazlasının 53,4 Mühendislik Fakültesi tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu fakülteyi sırasıyla Fen Edebiyat Fakültesi yüzde 28,4, Teknik Eğitim Fakültesi yüzde 15,4 ve İktisadi İdari Bilimler Fakültesi yüzde 1,8 izlemektedir.

Tablo 9. Yayınların Fakülte ve Bölümlere Göre Dağılımı

Fakülte	Bölüm	Sayı	Dağılım%
Mühendislik Fakültesi	Metalurji ve Malzeme	67	18,5
	Makine	47	12,9
	Elektrik Elektronik	24	6,6
	Endüstri	16	4,4
	Bilgisayar	15	4,1
	Çevre	9	2,5
	İnşaat	9	2,5
	Gıda	1	0,3
	Fen Edebiyat	Kimya	53
Fizik		42	11,6
Matematik		8	2,2
Teknik Eğitim	Metal Eğitimi	40	11,0
	Makine Eğitimi	7	1,9
	Metal	3	0,8
	Otomotiv Eğitimi	3	0,8
	Yapı Eğitimi	2	0,6
	Elektronik ve Bil Eğitimi	1	0,3
	İkt ve İd. Bil.	İktisat	2
İşletme		2	0,6
Çalışma Eko. Ve End. İliş.		2	0,6
Diğer		10	2,8
Toplam		363	100,0

Yine Tablo 9 gözününe alınarak yayınların bölümlere göre dağılımına bakıldığında en çok yayının Metalurji ve Malzeme Mühendisliği bölümünde yapıldığı görülmektedir. Tüm yayınların yüzde 18,6'sı Metalurji ve Malzeme Mühendisliği, yüzde 14,6'sı Kimya, yüzde 12,9'u Makine Mühendisliği, yüzde 11,6'sı Fizik ve yüzde 11'i Metal Eğitimi bölümleri tarafından yapılmıştır.

Sakarya Üniversitesinin SCI ve SSCI Yayın Sayılarının Karşılaştırılması

SAÜ'nin atıf indekslerinde yer alan yayınları incelendiğinde fen bilimleri ile sosyal bilimler alanındaki yayın sayıları arasında oldukça büyük farkların bulunduğu görülmektedir. Bu farklılık üniversitemize/ ülkemize özgü olmayıp, pek çok ülke ve üniversitede de görülmektedir. Sosyal bilimler atıf indeksinde en çok yayına sahip ABD'de 1985 yılında 3,9 olan fen/sosyal bilimler oranı 2004 yılında 5,4 yükselmiştir. Türkiye'de ise bu oran 1985'de 15,9, 2004 yılında 25,5'e ulaşmıştır. Türkiye'de fen bilimleri atıf indeksinde en fazla yayına sahip olan ilk üç üniversiteye bakıldığında fen/sosyal bilim oranının sırasıyla Hacettepe Üniversitesinde 35,4, İstanbul Üniversitesinde 24,3 ve Ankara Üniversitesinde 27 olduğu görülmektedir. Hem Türkiye örneğinde hem

de diğer ülkelere ait örneklerde açıkça görüldüğü gibi fen ve sosyal bilimler alanında yayın sayıları arasındaki fark son yıllarda artarak sosyal bilimler aleyhine gelişmiştir. Yayın sayıları arasındaki bu farklılıkların kişilerin yada bilim dallarının verimliliğinden kaynaklandığı söylemek kolay değildir Pamuk, 2003. Farklılığı yaratan nedenleri aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz.

Bu farkı yaratan nedenlerden biri fen ve sosyal bilim indekslerine giren dergi sayılarıdır. Buna göre ISI veri tabanında 6496 fen bilimleri dergisine karşılık 1857 sosyal bilim dergisi bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle her SSCI dergisine yaklaşık 3,5 SCI tipi dergi karşılık gelmektedir. Bunun doğal sonucu olarak da fen bilimlerinde daha çok yayın yapma olasılığı bulunmaktadır.

Çok daha evrensel etmenler arasında sayabileceğimiz diğer bir nedende kullanılan dille ilgilidir. ISI veri tabanında yer alan uluslararası dergilerin tamamına yakını İngilizce yayın yapmaktadır. Buda anadili İngilizce olan bilim adamları için olmayanlara göre bir avantaj sağlamaktadır. Fen bilimleri makalelerinde daha yoğun matematiksel formülasyonlar ve teknik metotlar kullanıldığından sosyal bilim makalelerine göre dil açısından daha az yoğun ve zengindir. Buda fen bilimleri alanında yabancı dil de yayın yapmayı kolaylaştırırken, diğer yandan sosyal bilimler de ise zorlaştıran bir etkendir Kayalıcı ve Ak, 2004:225. Nitekim Denkел ve diğerlerinin de 1999 "*sosyal bilim makalelerinin genelde fen bilimlerine kıyasla daha ileri düzeyde dil becerisi gerektirdiği*" savunulmaktadır.

İngilizcenin gerek yayın sayıları üzerindeki etkisini gerekse fen/sosyal yayın oranı arasındaki farkı anadili İngilizce olan ülkelerle olmayan ülkeler arasında bir karşılaştırma yaparak izlemek mümkündür. ABD, İngiltere, Kanada ve Avustralya'da 2004 yılında fen/sosyal oranının ortalama değeri yaklaşık olarak 5,6 iken, ekonomik ve bilimsel gelişmişlik düzeyi bu dört ülkeye çok yakın olan ancak anadili İngilizce olmayan Almanya, Japonya, Fransa ve İtalya'nın ortalaması yaklaşık 24'e sıçramaktadır. ⁴ Bu analizde ortaya konulduğu gibi sosyal bilimler alanında çalışan akademisyenlerin İngilizce dil bilgisine çok iyi derecede sahip olmaları gerekmektedir.

Bilim alanlarının temel özelliklerinin de bu sonuçta önemli bir payı vardır. Sosyal bilimlerin dil, kültür ve yerel ortamla daha fazla ilişkili olması, böylece İngilizce dışındaki dillerde de yayın yapılması ve yayınların yer aldığı dergilerin büyük bir bölümünün atıf indekslerinde yer almaması da Denkел ve diğerleri 1999 tarafından fen ve sosyal bilimler arasındaki yayın farkının bir başka nedeni olarak sunulmuştur.

Fen ve sosyal bilimlerin ulaşabildiği parasal kaynakların göreceli büyüklüğü farkı yaratan başka bir nedendir. Türkiye'de fen bilimlerindeki çalışmalarını ve çalışanları desteklemek üzere kurulan Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma

---

⁴ 2004 yılında fen bilimleri alanında ABD 339540, İngiltere 84101, Kanada 44175, Avustralya 26701, Almanya 78420, Japonya 80534, Fransa 53884, İtalya 43099 yayına sahiptir. Sosyal bilimler alanında ise ABD 62681, İngiltere 16243, Kanada 7325, Avustralya 4602, Almanya 5567, Japonya 1966, Fransa 2648, İtalya 1873 yayına sahiptir. Bu ülkelerin tamamı hem fen bilimlerinde hem de sosyal bilimlerde yayın sayısı bakımından ilk 10 ülke içerisinde yer almaktadır.

Kurumu TÜBİTAK 1963'den beri, öte yandan tüm bilimlerde çalışmaları destekleyen Türkiye Bilimler Akademisi TÜBA ise 1993'den beri görev yapmaktadır. Buda, ülkemizde uzun yıllar fen bilimlerinde daha fazla araştırmanın ve projenin yapılmasına ve desteklenmesine olanak vermektedir. TÜBİTAK bünyesinde yer alan Uluslararası Bilimsel Yayınları Teşvik Programı ile üniversitelerle kamu ve özel sektör araştırma merkezlerinde çalışan araştırmacıların uluslararası yayın yapması teşvik edilmiştir. Program kapsamında temel bilimler, sağlık bilimleri ve mühendislik bilimlerinde yapılan uluslararası yayınlara teşvik verilmiştir Kayalıcı ve Ak, 2004:227.

Türkiye'nin son yıllarda bilimsel yayın sayısının hızla artmış olmasının temel nedenlerinden biri akademik yayın kriterleri temelinde atama ve yükseltmeler için normlar oluşturulmasından kaynaklanmaktadır. Özellikle de tıp ve mühendislik alanlarında merkezi doçentlik sınavlarına başvurabilmenin asgari koşulu olarak yurtdışı yayınlara ağırlık verilmesi bu alanlarda yayın sayısının hızla artmasına neden olmuştur.⁵ YÖK'ün son yıllarda akademik yükselmelerde uluslararası yayını zorunlu hale getirmesi, bir yandan yayınların ağırlıklı olarak temelde bilim yapmak için değil daha çok akademik yükselme kaygısına yönelik olarak yapılmasına, diğer yandan SCI dergilerindeki yayın sayısının hızla artmasına neden olmuştur Ortaş, 2006.

Denkel ve diğerlerine 1999 göre atf indekslerinin kitapları tarama dışında bırakması fen ve sosyal bilimler arasındaki yayın farkının önemli nedenlerinden bir diğeridir. Tekeli 2003, genellikle sosyal bilim alanında yazılmış bir kitabın dergilerdeki yazılardan daha özgün, daha kapsamlı daha çok çalışılmış ve daha kalıcı bilimsel katkıları içerdiğini savunmaktadır. Sosyal bilim alanındaki önemli katkıların bir kısmı da kitaplardan ders kitapları dışındakiler gelmektedir. Sosyal bilimleri değerlendirmede kitaplar geri plana itilmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla yalnız sosyal bilimler için değil aynı zamanda fen bilimleri içinde geçerli olmak üzere, uluslararası yayın evleri tarafından çıkarılan bölümleri makalelerden oluşan kitapların da taranması gerekir.

Değerlendirme

1993-2004 döneminde SAÜ adresli uluslararası yayın sayılarına bakıldığında sayısal bir artışın olduğu açıktır. Bu dönemde SAÜ, yayın sayısını 2'den 90'a çıkararak 45 kat arttırmayı başarmış ve Türkiye'nin bilimsel üretimini binde 6'sını üretir hale gelmiştir. SAÜ'nin Türkiye'deki yayın sıralamasındaki yeri ise önemli ölçüde gerilemiştir. Toplam yayın sıralamasındaki gerilemenin çok çeşitli nedenleri bulunmasına karşın en temel neden diğer üniversitelerin

---

⁵ Yükseköğretim Kurumu (YÖK) 1 Eylül 2000 tarihinde çıkardığı Doçentlik Sınav Yönetmeliği göre Mühendislik alanında doçentliğe başvurunun istenen asgari koşulu: 1) *SCI-Expanded* kapsamındaki dergilerde *başlıca yazar* olarak yayımlanmış özgün makale (En az bir tane) 2) *SCI-Expanded* veya *SSCI* kapsamındaki dergilerde yayımlanmış özgün makale (En az iki tane) Sağlık bilimleri temel alanında asgari koşul ise;1) *SCI-Expanded*, *SSCI* veya *AHCI* kapsamındaki dergilerde birinci *isim* olarak yayımlanmış özgün araştırma makalesi 2) *SCI-Expanded*, *SSCI* veya *AHCI* kapsamındaki dergilerde yayımlanmış özgün makale ve/veya vaka takdimi (En az iki tane) şeklinde belirlenmiştir.

büyük bir çoğunluğunun tıp fakültesine sahip olmasıdır. Türkiye'deki uluslararası yayın sayısındaki gelişmeyi analiz eden birçok çalışmada tıp alanında yapılan yayınların diğer bilim alanlarındakilere oranla göreceli olarak daha hızlı arttığı belirlenmiştir.

Sakarya Üniversitesi'nin 1993-2004 dönemindeki uluslararası yayın sayıları ile ilgili analizde 3 temel nokta dikkati çekmektedir.

- Yayın başına düşen atıf sayılarına bakılarak yapılan analizde zaman içerisinde atıf oranlarının gerilediği görülmektedir. Akademik yükseltmelerde öncelikli olarak yayın sayılarına önem verilmesi ve yayınların kalitesinin göz ardı edilmesi bu gerilemenin temel nedeni olarak görülmektedir.
- Öğretim üyesi sayıları dikkate alındığında mevcut uluslararası yayınların oldukça düşük sayıda olduğu görülmektedir. 2004 yılı toplam yayın sayısı 90 öğretim üyesi sayısı 390 ile oranlandığında 0,23 gibi bir rakam ortaya çıkmaktadır. Yani yaklaşık 4 öğretim üyesinden sadece biri atıf indekslerine giren yayın yapmıştır. Bu oran 2004 yılı Türkiye ortalamasından 0.13 yüksek olmasına karşın bazı öğretim üyelerinin birden fazla yayın yaptıkları dikkate alınırca söz konusu oranın biraz daha düşeceği açıktır. SAÜ'nin yeni kurulan bir üniversite olması ve kurulma aşamasında yeterli fiziki imkân ve altyapıya sahip olmaması yayın sayısının düşüklüğünün nedenlerinden biri olabilir. Ayrıca yine üniversitenin kuruluş aşamasında sürekli yeni fakülte/bölümlerin açılması, öğrenci sayısının hızla artması, ikinci öğretim uygulamasına geçilmesi gibi etkenler akademisyenlerin bilimsel faaliyetler için ayıracakları zamanı azaltmıştır.
- Fen bilimleri ile sosyal bilimler alanındaki yayın sayıları arasında oldukça büyük farklar bulunmaktadır. Bu farklılık sadece üniversitemize özgü olmayıp ülkemizde ve dünyada pek çok üniversitede de benzer durumlar görülmektedir. Fen ve sosyal bilim yayın sayıları arasındaki bu fark kısmen çalışmada kullanılan indekslerin özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Çalışmada kullanılan verilerin tüm alanlarda benzer bir yapıda olmasını sağlamak için yayınlar fen bilimleri SCI, sosyal bilimler SSCI ve sanat ve insani bilimler AHCI indeksleri tarafından taranan dergiler/makaleler ile kısıtlı tutulmuştur. Bilimsel araştırma ve yayın performansının atıf indeksleri ile kısıtlanmasının bazı sorunlara ve yanlılığa SCI ve SSCI'nin özellikle sosyal bilimler alanında, yanlı olması, kitaplar başta olmak üzere pek çok yayının bu endeksler tarafından taranmaması, her bilimsel araştırmanın yayın ile sonuçlanmaması vb. yol açtığı bilinmektedir Üner ve diğerleri, 2005:35. Atıf indekslerinin yol açtığı bu sorunların ortadan kaldırılması için, uluslararası yayın temelinde yapılacak bir çalışmanın Alan İndeksleri kullanılarak genişletilmesi gerekmektedir. Alan indekslerinde kullanılması özellikle SAÜ'nin sosyal bilimler alanında mevcut yayın eğilimini daha iyi yansıtacaktır.

Türkiye'nin son yıllarda bilimsel yayın sayısının hızla artmış olmasında akademik yükselmelerde uluslararası yayın zorunluluğu getirmesi etkili olduğu göz önünde tutulursa, SAÜ'de uluslararası yayın şartını uzun dönemde daha üst düzeye çekmesi gerektiği önerilebilir. Ancak bunu yaparken sadece atıf indekslerini değil çeşitli bilim dallarındaki alan indeksleride dikkate

almalıdır. Uluslararası yayınlar bilimsel üretkenliği ölçmede önemli göstergeler olmakla birlikte akademik yükseltmeler için normlar oluşturulurken bazı noktaların gözden kaçırılmaması gerekir.

İlk olarak bilimsel üretkenliğin tek bir sayıyla ölçülmesinin ortaya çıkardığı sorunlar göz ardı edilmemelidir. Uluslararası yayın etkinliklerini ön plana çıkaran bilimsel üretkenliğin tek bir sayıyla ölçülmesi, ölçemediğimiz kısmın göz ardı hatta ihmal edilmesi anlamına gelmektedir. Kullandığımız ölçüt bu durumda kaçınılmaz olarak bir rastgelelik içerecek ve göz ardı ettiğimiz parametrelere göre sonuç değişecektir. Nesnel ölçütler büyük kolaylıklar sağlamasına karşın, ölçülmeye çalışılan şeyin bir kısmını dışarıda bırakıyorsa, kabul edilemez bir sistematik ölçüm hatasına yol açacaktır Özaktaş, 2005: 17-18. Bilimsel üretkenliğin ölçümünün zor olduğunun kabul edilmesi ve uluslararası yayın temeline dayalı indekslerin sorgulanması daha sağlıklı bir yaklaşım olacaktır.

İkinci nokta uluslararası dergilerde yayınlanan makalelerin toplumsal ve bilimsel gelişmeye ne kadar katkıda bulunduğu hususudur. Akademik yükseltme zorlamasının bir sonucu olarak akademik çalışmaların sadece terfi amaçlı yapılması toplumsal gelişmeye yeterli katkıyı sağlayıp sağlamadığı tartışmalarını da beraberinde getirmektedir Ortaş, 2002: 8.

Üniversitelerin ve akademisyenlerin bilimsel performansları değerlendirilirken uluslararası yayın ağırlıklı değerlendirme sürecinin ortaya çıkardığı sakıncalar göz önünde bulundurularak araştırma ve öğretim arasındaki dengeyi kollayan, aynı zamanda yayın sayısı ve kalitesini olması gerektiği seviyelere çıkartabilecek bir bilimsel performans değerlendirme süreci, SAÜ'si için de hazırlanmalıdır.

Kaynaklar

Akşit, B. 2004, "Bilgi Toplumu ve Üniversiteler, Nasıl Bir Üniversite?" İstanbul: Değişim Yayınları, s.121-158.

Aydın, S. ve S.Kılıç 2004; "Dergilerim İmpact Faktörlerinin Kullanımları İçin İki Öneri", Turkish Journal of Biochemistry 29 4, s.290-292.

Denkel, A., Ç. Kağıtçıbaşı, N.K. Pak, Ş. Pamuk 1999, *Türkiye'de Sosyal Bilimlerin Uluslararası Yayın Performansları*, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.

Ercan, F. 1998, *Eğitim ve Kapitalizm-Neoliberal Eğitim Ekonomisinin Eleştirisi*, İstanbul: Bilim Yayınları.

Kayalica, Ö. ve M.Z.Ak 2004, "Türkiye'deki Üniversitelerin Uluslararası Yayın Performansları", Ed. C. Can Aktan, *Nasıl Bir Üniversite?*, İstanbul: Değişim Yayınları İçinde:s.209-240.

ISI 2004, *Journal Citation Reports*. internet adresi: <http://jcrweb.com>

OECD 2003, *Education Policy Analysis* 2003.

Onat. A., ve H. Yazıcı 1996; *Türkiye'de Bilimsel Yayınların Günümüzdeki Durumu*. Sempozyum: Tıpta Bilimsel Yazım, Editörlük ve Denetleme. 18 Kasım 1994.

TÜBİTAK-Ankara içinde s. 39-46.

Ortaş, İ. 2002 "Bilimsel Yayınlar Sorunu" *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, Eylül 2002, Cilt 2, Sayı 3, s.8

Ortaş, İ. 2006, "Gelişmeyen Bilim Ortamında Artan Bilimsel Yayın Sayısı", internet adresi: <http://strateji.cukurova.edu.tr/EGITIM/ortas/19.php>

Özaktaş, H.M. 2005, "Bilimsel Üretkenlik Tek Bir Sayıyla Ölçülebilir mi?", *Günce*, 33, s. 17-18.

Pamuk, Ş. 2003, "Uluslararası Yayınlarda Üniversiteler Nasıl Karşılaştırılmalı?", *Cumhuriyet Bilim Teknik*. 11.10.2003.

Şenses, F. 2004, *Üniversitemizde Başka Sorunlarda Var*, internet adresi: http://www.Bagimsizsosyalbilimciler.org/Yazilar_BSB/IktisatToplum28Ocak04-Senses.doc

Tekeli, İ. 2003, *Eğitim Üzerine Düşünmek*, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.

Üner, D., T.Tümer ve E.Taymaz 2005, "ODTÜ Bilimsel araştırma Yetenekleri ve Potansiyeli", *İktisat, İşletme ve Finans*, 227,

Yurtsever, E 2004, "Üniversiteler ve Çağın Koşulları", Günce 30, s.4-5.

Yurtsever, E, S: Gülgöz, Ö.A. Yedekçioğlu ve M. Tonta 2002, *Sağlık bilimleri, Mühendislik ve Temel Bilimlerde Türkiye'nin Uluslararası Atıf Dizinindeki Yeri: 1973-1999*. Ankara: TUBA Yayınları

YÖK 2003, *Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu*, internet adresi:
<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/mart2003/baslik.pdf>

YÖK 2004, *Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu*, internet adresi:
<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/mart2004/baslik.pdf>